

zostaje zamknięty w więzieniu, gdzie poddawany jest zapewne torturom, na co wskazują okrwawione części ciała. Po śmierci jego ciało zostaje wyrzucone na śmietnik, gdzie szczątki rozszarpują psy. Ofiara zostaje uniesiona przez archanioła Gabriela do nieba pod okiem Boga Ojca, czuwają nad nim Słońce i Księżyc, których wizerunki zajmują górną część *retablo*. Uwagę zwraca dualistyczny podział stref sakralnych, lewa to kosmos andyjski, świat ducha Apu, Słońca i Księżycy, podczas gdy prawa to świat Boga Ojca i Archanioła Gabriela. Czarne tło całego *retablo* oraz ścian drzwi zdobionych wyjątkowo jednobarwnym białym ornamentem kwiatowym podkreśla żałobny charakter dzieła.

2.1.5. Claudio Jimenez Quispe

Kolejny z synów Florencia Jimeneza – Claudio, uznawany za jego prawą rękę i głównego kontynuatora tradycji rodzinnych, o pracy w okresie konfliktu wypowiadał się w sposób następujący: „Przemoc zmieniła całe nasze społeczeństwo, nas – mieszkańców gór i nas – artystów jako jego część. Jedni zwrócili się ku Bogu zachodniemu, inni ku naszym rdzennym wierzeniom religijnym, a jeszcze inni odeszli od duchowości zawierając lewicy”.

Wyrazem poglądów autora świadomego zróżnicowanego charakteru przemocy jest *retablo* zatytułowane *Kryzys (La crisis)*, w którym w części centralnej przedstawiony jest chłop ciągnięty z jednej strony przez żołnierza sił zbrojnych, z drugiej zaś przez zamaskowanego uczestnika nielegalnej *guerrilli*. Na ścianach bocznych *retablo* znajdują się sceny charakterystyczne dla tego okresu stanowiące pełną panoramę różnych sytuacji społecznych. Mamy zatem sceny ukazujące żołnierzy pacyfikujących mieszkańców jednej z wiosek, w której chłopcy są tylko ofiarami; widok bitwy – *guerrilla* ścierająca się z wojskiem i chłopów uciekających zarówno przed wojskiem, jak i członkami *guerrilli*; a także scenę przedstawiającą chłopów walczących pod kierownictwem *guerrilli* z wojskiem. W kolejnej scenie bezbronni wieśniacy skupieni są pod krzyżem i pogrążeni w modlitwie, inni uczestniczą w procesjach, z krzyżem na czele obchodząc ziemie, na których czyha na nich tyle niebezpieczeństw (na horyzoncie widać wojskowych i *guerrillę*), a w kolejnym kasetonie *retablo* klęczący, przerażony chłop w błagalnym przejmującym geście zwraca się o pomoc ku Słońcu. Inna praca tego samego twórcy zatytułowana *Łzy peruwiańskiego dziecka (Las lagrimas del niño peruano)* przedstawia zrozpaczoną klęczącą matkę nad ciężko rannym dzieckiem, załamującą ręce. Jej sylwetka, układ ciała, gesty, cała kompozycja stylizowana jest na wizerunki Matki Boskiej Bolesnej. Sceny z boku i z tyłu ukazują różne sytuacje, w jakich uczestniczyły dzieci wplątane w konflikt zbrojny na terenach objętych stanem wyjątkowym. Jedno z biegnących dzieci niesie dynamit, zapewne dla *guerrilli*, inne uzbrojone przebiega pod walącą się i płonąca ścianą budynku, a jeszcze inne